

Editorial

Marcel Drlík

Vážení čtenáři, přichází k vám další číslo České urologie a je pro mne velkou ctí, že jsem byl osloven k němu napsat úvodník. Chtěl bych využít této příležitosti, abych vám představil současný stav české dětské urologie a krátce se zamyslel nad výzvami, které stojí před námi.

I když v České republice dochází v posledních 3 letech k významnému meziročnímu poklesu počtu narozených dětí, díky imigraci celkový počet dětí významně neklesá. Na konci roku 2022 bylo dle údajů Českého statistického úřadu v populaci Česka celkem 1,75 mil. dětí mladších 15 let a tvořily 16,2 % všech obyvatel. Kompetenci léčit urologická onemocnění této významné skupiny populace mají lékaři více oborů. Kromě urologů (u dětí starších 3 let) se na péči podílejí dětské chirurgové a dětské urologové. Také řada dětských nefrologů pečuje o děti s funkčními poruchami dolních močových cest, pomáhají urologům s konzervativním sledováním obstrukčních uropatií či s metafylaxií dětské urolitiázy.

Přesto hlavní tíha péče o dětské pacienty s urologickými onemocněními leží na stávajících devíti pracovištích dětské urologie, které se nalézají ve Fakultní nemocnici Motol, Thomayerově nemocnici a Všeobecné fakultní nemocnici v Praze, dále pak ve fakultních nemocnicích v Hradci Králové, Brně, Olomouci, Plzni, Ostravě a v krajské nemocnici v Českých Budějovicích. Specializované ambulance dětské urologie malého rozsahu fungují v Jablonci nad Nisou a v Pardubicích. Předpokládáme, že by v blízké budoucnosti mohlo vzniknout nové pracoviště dětské urologie ve Zlíně. Na první pohled by se z dlouhého výčtu pracovišť mohlo zdát, že je urologická péče o děti dobře dostupná, ve skutečnosti zůstává v Česku řada oblastí nepokryta. Lůžková centra dětské urologie chybí v Karlovarském, Ústeckém, Libereckém, Pardubickém, Zlínském kraji a v Kraji Vysočina. Zcela neobsazené dětským urologem stále zůstávají tři kraje – Karlovarský, Ústecký a Kraj Vysočina.

Stejně jako ostatní pediatrické nástavbové obory se dětská urologie potýká se stárnutím svých členů a s nízkým počtem školenců. V centrech nyní pracuje 24 aktivních dětských urologů (přepočteno na úvazky 21,9) a připravuje se 5 školenců. Přitom dětská urologie nabízí radostnou a pestrá práci. Jako člověk, který řadu let pracoval v dospělých chirurgických oborech, si myslím, že mohu srovnávat. Děti jsou od přírody pozitivní a radostné, to se pak podepisuje i na atmosféře na oddělení. Jen v málokterém chirurgickém oboru dnes můžete

provádět jak otevřené, endourologické, laparoskopické a v poslední době i roboticky asistované výkony. V dospělých oborech se chirurg většinou nakonec specializuje jen na určitý typ operativy, to v dětské urologii stále neplatí. Vzhledem k nízkému počtu dětských urologů přináší tato práce velkou samostatnost, i když na druhou stranu také odpovědnost.

Získání odbornosti a zkušeností v dětské urologii vyžaduje čas. Příprava školenců je stanovena vzdělávacím programem nástavbového oboru ve Věstníku MZ 05-2021. Po zájemcích se specializací urologie se požaduje 15 měsíců praxe na akreditovaném pracovišti dětské urologie (z toho alespoň 6 měsíců na pracovišti 2. typu), 2 měsíce na pracovišti dětské chirurgie, 2 týdny na dětské nefrologii a 2 týdny na pracovišti dětské intenzivní péče. Kromě teoretických znalostí musí ke zkoušce doložit získané praktické znalosti na požadovaném dobře zvládnutelném počtu výkonů. Jsme si vědomi, že tento program komplikuje vzdělávání zájemců z pracovišť, kde dětská urologie není. V posledních letech se proto setkáváme s požadavkem zkrátit dobu této přípravy ve snaze navýšit zájem o obor a počet školenců. Tento návrh jsme diskutovali na výročním setkání dětských urologů v Olomouci, kde od žádného zástupce stávajících center podporu nezískal. Domníváme se, že zájemci o obor z řad atestovaných urologů jsou zvyklí na práci s dospělými pacienty a pro získání znalostí pro práci a komunikaci s dětmi a jejich rodiči potřebují být vystaveni této zkušenosti alespoň po požadovanou dobu, což se již v praxi prokázalo. Navíc dětský urolog mimo největší města pracuje často sám či ve dvojici, je proto třeba více času pro získání jistoty v samostatném rozhodování.

Jako předseda Pediatrické sekce jsem loni vedl jednání s výborem České urologické společnosti ČLS JEP (ČUS) o stávající situaci v oboru. V současné době považujeme za naprosto klíčové udržet personální obsazení stávajících devíti center dětské urologie. Až jako druhý cíl v pořadí je vznik nových pracovišť dětské urologie v chybějících třech krajích. Pro vznik nového pracoviště totiž zájem ze strany mladého lékaře či lékařky nestačí. Je zde nezbytná podpora zřizovatele zdravotnického zařízení, zájem vedení nemocnice a podpora vedení příslušného urologického oddělení. Nejde jen o osobu dětského urologa, v nemocnici musí být pro děti vyčleněny lůžkové kapacity a musí být k dispozici další odborníci se zkušenostmi s dětskými pacienty, jako jsou anesteziologové, radiologové, pediatr, dětský nefrolog a samozřejmě také stále více nedostatkové dětské sestry.

S profesorem Zachovalem jsme se dohodli, že výbor ČUS zmapuje situaci a postoje vedení pracovišť v oblastech, kde dětská urologie chybí, a zástupci Pediatrické sekce budou více aktivně přítomni na vzdělávacích aktivitách ČUS. Výbor ČUS také v roce 2023 finančně podpořil vydání rozsáhlé monografie Dětská urologie (v české literatuře jde o druhou monografii po 70 letech) od nakladatelství Maxdorf a v roce 2024 podpořil účast dětských urologů na Kongresu Evropské společnosti pro dětskou urologii (ESPU). Věříme, že toto opatření umožní snazší přístup členům ČUS k informacím o péči o dětské

pacienty a může oslovit i nové zájemce o obor. Pokud má některý ze čtenářů či čtenářek zájem rozšířit řady dětských urologů, je velmi vítán a může se na mne kdykoli obrátit.

*MUDr. Marcel Drlík, FEAPU
Oddělení dětské urologie
Urologická klinika 1. LF UK a VFN v Praze
Ke Karlovu 6
128 00 Praha 2
marcel.drlik@vfn.cz*

